

Predavanje: Modeli logičke organizacije web sjedišta

Ovo predavanje se bavi organizacijom web sjedišta i osnovnim postulatima izgradnje web sjedišta. Postoje četiri glavne logičko organizacijske forme weba, te svake od njih imaju neke podkategorije ovisno o vrsti upotrebe. Sam pojam logičke organizacije se odnosi na definiranje veza između pojedinih dokumenta unutar web sjedišta, te se to uopće ne treba poklapati s njihovim fizičkim organiziranjem – različiti dijelovi web stranice se mogu nalaziti na servirima koji se nalaze na drugim kontinentima.

Četiri osnovne logičke organizacijske forme su:

1. Linearna organizacija
2. Mrežna organizacija
3. Stablena organizacija / hijerarhijska
4. Web organizacija

Pod linearnom organizacijom se podrazumijeva da se dokumenti unutar web sjedišta čitaju kao neka knjiga ili tiskani medij. To je jako korisno kada se na primjer prikazuje neka procedura, korak po korak. To bi bila osnovna linearna organizacija (prva podgrupa). Dakle, na osnovnoj index stranici imamo link koji vodi na sljedeću stranicu, ta stranica ima dva linka jedan koji vodi na sljedeću, a drugi koji vodi na prijašnju stranicu, i tako dalje. Na takav način dizajner se osigura da korisnik primi informaciju željenim slijedom. Prednosti ovakve organizacije (tehničke) su da se može napraviti preloading (precaching). Kada korisnik dođe na prvu stranicu, pošto postoji samo jedan sljedeći link, dok korisnik čita stranicu, može se unaprijed učitati sadržaj sljedeće stranice, tako da kad se klikne na link na sljedeću stranicu, taj sadržaj se već nalazi u memoriji našeg uređaja.

Tipične navigacijske oznake koje se koriste u tom načinu oznake su raspoređene na sljedeći način prijašnja stranica < trenutna stranica > sljedeća stranica.

Sljedeća podorganizacija je linearna logička organizacija s alternativama. Ovo je jedna rudimentarna osnovna simulacija interaktivnosti na webu. Nema nikakve baze podataka u pozadini, nego je samo interaktivno pregledavanje. Ovakav pristup može služiti za obradu rudimentarnih anketa i dobivanja statističkih podataka. Ovakav tip stranica nažalost ima otežano preloaganje stranica, iako su današnji uređaji dovoljno jaki da podnesu takvo opterećenje.

Treća linearno logička organizacija se naziva linearna logička organizacija s opcijama (linearna sa skokom unaprijed). Stranice su povezane na jednaki način kao u klasičnoj linearnoj organizaciji, međutim omogućeno nam je preskakanje stranica, što je osobito bitno ako smo već bili na tom web situ. Sa strane dizajnera je i dalje bitno da kontroliramo te skokove u preskakanju, jer nam je često bitno da posjetitelj vidi određene informacije na našem websitu. Prehashing i preupload je i dalje moguć.

Zadnja linearna organizacija je linearna logička organizacija s izletima. Tu je dozvoljena kontrolirana diverzija linearne organizacije. Ne smijemo pretjerati s granjanjem, jer se to onda pretvara u stablenu organizaciju. Izletničke stranice bi zbog preloaganja trebale biti donekle lakše od glavnih stranica.

Mrežna logička organizacija je jedna od glavnih organizacija koju na primjer, koriste web shopovi. Kada iscrtao stranice s linkovima koji ih povezuju, dobijemo klasično mrežno polje. Ona prezentira horizontalne i vertikalne odnose između različitih objekata prezentacija. Kad gradimo neko websjedište ova organizacija nam provjerava koliko linkova moramo ugraditi na pojedinu stranicu. Organizacija se može proširiti tako da imamo i layers, slojeve pretrage. To se međutim ne treba raditi kroz mrežu, nego kroz layerski način gledanja. Preloading i prehashing može postojati, ali to je donekle teže, zbog broja stranica s kojima je svaka stranica međusobno povezana. Možemo staviti naglasak pri preloading na stranice koje su tematski najbliže onoj na kojoj se trenutno nalazimo.

Sljedeći tip organizacije je stablena (hijerarhijska) logička organizacija. To je jedna od najčešćih organizacija na webu. Jedna od karakteristika je da se može lako modificirati. Lako se po potrebi mogu neke informacije u pojedinom momentu sakriti, ili neke eksponirati, bez rušenja cijele strukture web stranice.

Prvi podtip je usko stablo. Najuže stablo koje možemo imati je binarno stablo. Dakle, na svakoj stranici imamo dva linka koji vode na dvije nove stranice. To je najuže stablo koje možemo imati, broj stranica na svakoj razini raste eksponencijalno (eksponent = 2). Karakteristike uskog stabla su da se prezentira na svakoj stranici dosta mali izbor. Takav prikaz sadržaja zahtijeva puno klikanja da se dođe do određene informacije. Imamo poznato pravilo troklika koje znači da ako posjetioac naš web sjedišta dođe do naše stranice, on očekuje da će u tri klika doći do one informacije koje posjetnik želi, ili da se posjetnik i dalje ugodno osjeća. U uskom stablu se lagano izgubiti, te je stoga takav tip organizacije namjenjen za predstavljanje određenih informacija. Usko stablo tako naprimjer preferira dubinu od širine – dakle prikladno je za prikazivanje informacija jako uskog spektra, te onda daljnje produbljivanje teme. Korisnik cijelo vrijeme mora biti fokusiran da bi sadržaj bio dobro isprezentiran.

Široko stablo je tip organizacije web sjedišta gdje već odmah u samom startu imamo n broj mogućih stranica na koje možemo dalje kliknuti. Bitnija je širina od dubine, što naravno može biti dobro i loše za korisnika. Prednost ovog sistema je da ima jako malo klikanje dok se dođe do tražene informacije. S druge strane korisnik se lako gubi, pa je bitno optimizirati dubinu u usporedbi sa širinom. Takvi problemi se znaju zaobići korištenjem abecedarija. Također organizaciju možemo dalje razraditi kroz layere.

Web logička organizacija jedan od novijih tipova organizacija. Web možemo usporediti s paukovom mrežom, gdje u sredini imamo pauka, a oko njega je njegova isprepletena mreža. Kad jedna nit dobije podražaj, pauk može brzo i lagano doći. Ova analogija je primjenjiva na web. Web organizacija izvire iz stablene s novim, dodatnim opcijama. U tipičnoj hijerarhijskoj organizaciji, nema veza između ogranaka stabla. Web organizacija je donjela novitet u obliku Home stranice. Naime, na skoro svakoj podstranici se nalazi link koji vodi nazad na glavnu, indeks stranicu, što nam olakšava navigaciju ako se izgubimo na web stranici. Također možemo stvarati takozvane „landmarks“, tako da na podstranice stavimo link koji vodi nazad na njihovu kategoriju, a ne samo na home.

Ovo su osnove logičke organizacije, ali postoje još neki korisni pojmovi.

Full mesh (potpuna mreža/zahvat) je dio web organizacije. Puni zahvat je ukratko situaciju u kojoj je svaka stranica međusobno povezana, i možemo napisati kod koji nam sam provjera da li postoji full mesh. Međutim postoji limit za koji nam ima smisla povezati stranice full meshom, jer sve iznad tog broja je previše nezgrapno i otežava precaching i preloading.

Miksana forma (miksana hijerarhija) se zasniva na jednoj stabilnoj formi, unutar koje možemo koristiti neke druge forme, ovisno o tome što nama odgovara, te nam omogućava veliku fleksibilnost u građenju naših websitova, osobito ako koristimo mapping tools.

Postoji kategorizacija web sjedišta po broju ulaza. Tako onda imamo:

1. Poroznu /poluporoznu
2. Čvrstu organizaciju.

Ako dozvolimo korisniku da može doći na bilo koju, ili mnoge stranice izvana, onda se to smatra poroznim web sjedištem. Određenom logičkom organizacijom i linkanjem smo došli do određene stranice, i ako neki drugi dan nastavimo, dopušteno nam je da nastavimo na stranici na kojoj smo stali. Prednosti su da smo korisniku prepustili totalno kontrolu, korisnik može ući na veliki broj url-ova direktno i bookmarkati ih. Mane su da poroznost smanjuje mogućnost promjene dubokih stranica, što potencijalno vodi tome da korisnik dobije poruku o grešci, ako se ikakve promjene naprave između korisnikovih posjeta. Također smanjuje orijentaciju. Smanjuje mogućnost reklamiranja, jer se vrlo lako može dogoditi da korisnici u potpunosti zaobiđu reklame koje smo postavili na određene stranice.

Čvrsta organizacija ima razine toga koliko čvrsta može biti. Najstroža organizacija je da web stranica ima samo jedan ulaz, dakle da ne možemo ništa vidjeti na stranici dok ne prođemo indeks stranicu. Prednosti su lakše modificiranje i održavanje web sjedišta, prisiljava korisnika da uđe kroz poznate točke što nam olakšava reklamiranje. Mane su oduzimanje kontrole korisniku, smanjuje se mogućnost pretrage različitim vanjskim pretražnicima.

Kada uspoređujemo međusobno organizacije, linearne organizacije najpredvidljivije i najmanje izražajne. Mrežne organizacije su donekle konfuznije ali su i izraženije. Stablo je manje izraženo od mrežne forme, ali je konfuznije, dok je miksana forma izraženija, ali i konfuznija. Web organizacija je međutim najkonfuznija ali je i najizražajnija logička organizacija.